

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Kuusamon kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston koulutuspoliittisesta selonteontekoluonnoksesta. On ensiarvoisen tärkeää, että kaikissa Suomen maanosissa on yhdenvertaiset mahdollisuudet kansalaisten sujuvaan, turvalliseen ja oman osaamisen kehittymisen mahdollistavaan elämänmittaiseen opinpolkuun. Keskeistä pienten syrjässä olevien paikkakuntien kannalta on, että julkisella hallinnolla on tulevaisuudessa todelliset mahdollisuudet turvata kansalaisten perusoikeudet sekä palvelut avoimesti ja yhdenvertaisesti. Tämä toteutuu ketterällä lainsäädäntöohjauksella, riittävällä rahoituksella sekä asiantuntevalla ja ajantasaisella informaatio-ohjauksella.

Sujuvan, yhtenäisen, kokonaisvaltaisen ja tarpeen mukaan tuetun opinpolun toteutuminen on mahdollista vain järjestelmällisellä ja järkevällä tavalla toteutetulla kunnissa toimivilla erilaisten verkostojen yhteistyöllä.

Korkea-asteen koulutusta, tutkimusta ja tiedettä on mahdollista harjoittaa myös muuallakin, kuin korkeakoulujen fyysisissä oppimisympäristöissä. Digitaaliset tiedonsiirtoratkaisut ja joustavat yhteydenpitomahdollisuudet mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattoman kouluttautumisen, mutta myös tutkimuksellisen ja tieteellisen työskentelyn. Avaisiko visuaalisesti inspiroiva, rauhallinen ja puhdas luonto vieläkin tuloksetkaammat tieteen tekemisen mahdollisuudet ja samalla pienten paikkakuntien vetovoimaisuus lisääntyisi?

Lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksen yhdenvertaisen tarjonnan näkökulmasta on huomioitava alueelliset erot ja etäisyydet. Myös pohjoisessa ja muilla ”periferia-alueilla” tarvitaan valtakunnallisten taidelaitosten antia. Taito- ja taideaineiden tuntikehyksen riittävydestä on suotavaa käydä jatkuvaa keskustelua ja siitä on pidettävä huolta. Samoin, osana hyvää yleissivistystä on kiinnitettävä huomiota väestön monilukutaitoon ja lähdekriittisyyteen.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Visiossa/tavoitetilassa todetaan lainsäädäntöön kirjatun kasvatuksellisen ja koulutuksellisen arvopohjan toteutuminen yhdenvertaisesti koko Suomessa. Tänä päivänä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä voi kuitenkin olla vielä toimintakulttuurin eroja, jotka haastavat kokonaisvaltaisen ja sujuvan opinpolun rakentamista. On pohdittava ja etsittävä ratkaisuja, kuinka valtakunnallisesti/paikallisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välistä nivelvaihetta voidaan tukea. Perusopetukseen on kehitetty tuloksekkaita toimintamalleja, joita edelleen kehitetään. Myös varhaiskasvatuksen toimintamalleihin tarvitaan kehittämistyötä useisiin toimintoihin, esimerkiksi valtakunnallisesti yhdenmukaiset digitaaliset tietojärjestelmät sekä niiden käytön osaaminen ja ajantasaiset välineistöt mahdollistavat onnistuneen nivelvaiheyhteistyön.

Huomioitava olisi myös oppilas- ja opiskeluhuollon kokonaisvaltaisen polun toteutuminen kansalaisen varhaisissa elämänvaiheissa. Opiskeluhoitolaki alkaa vasta esiopetuksesta. Lakia tulisi päivittää ja sen velvoittavuutta varhentaa.

Jos kuraattorit siirtyvät sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueiden palvelukseen, on huolehdittava, että lapselle ja nuorelle mahdollistuu tarvittaessa riittävät ja oikea-aikaiset tukipalvelut myös pienillä paikkakunnilla. Tiedollisen ja toiminnallisen yhteistyön tulisi säilyä tiiviinä.

Riittävät varhaiserityisopetusresurssit ja erityisopettajaresurssit ovat lapsen opinpolun alusta asti pystyttävä varmistamaan. Erityisavustaja ja koulunkäynninohjaajan tuki, rakenteellinen ryhmäkoon määrittely ja tarvittavat materiaalit, henkilöstön koulutus sekä muiden asiantuntijoiden tuki ovat lapsen tarpeen mukaan kyettävä riittävällä resursoinnilla varmistamaan. Näillä huomioilla voidaan mahdollistaa laadukas koulutuksen järjestäminen ja hyvät oppimistulokset koko maassa.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatus

Kokonaisvaltainen opinpolku varhaiskasvatuksesta alkaen, varhaiskasvatus sekä esiopetus pääosin julkisesti tuotettuina tasavertaisesti koko maassa ovat hyviä tavoitteita, joiden toteuttamista pitäisi voida huomioida rahoituksessa positiivisena diskriminaationa.

Rahoituksen painopisteen keskittäminen perusrahoitukseen ohjaa pitkäjänteiseen kehittämiseen. Kuntien tilanteet ovat vaihtelevia elinvoiman ja perheiden sosioekonomisen taustojen osalta. Tämä on aiheellista huomioida rahoitusjärjestelmiä uudistettaessa.

Laadukas sähköisten järjestelmien kehittämistyö varhaiskasvatuksessa on välttämätöntä. Kehittämistyötä tulisi ohjata valtiovallan taholta, koska nykyisellään voi eteen tulla tilanne, että palveluntuottajat hinnoittelevat uudet järjestelmät pienten ja keskikokoisten kuntien saavuttamattomiin. Varhaiskasvatuspalveluihin suunnattu riittävä ja yhtenäinen toimivien digitaalisten järjestelmien luominen on edellytys tiedolla johtamiseen ja tulevaisuuden ennustamiseen.

Eri kieli- ja kulttuuritaustasta tuleville lapsille tulee olla tarjolla yhdenvertaisesti ehjä ja kokonaisvaltainen opinpolku varhaiskasvatuksesta alkaen. Tämän takia kotouttamiseen liittyvän rahoitusmallin tulisi olla selkeä. Nykyinen, jälkeinpäin tuleva rahoitusmalli, on kunnalle haastava. Valmistavan opetuksen tulisi olla kirjattuna varhaiskasvatuksen lainsäädäntöön. S2-kielen opetuksen laadukas järjestäminen varhaiskasvatuksesta lähtien on opinpolulla selviytymisen perusedellytys.

Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen tarkoittaa rakenteellisia muutoksia ja toiminnan järjestämisen uudelleen organisointia. Nyt jo varhaiskasvatusoikeuden avautuminen kaikille on aiheuttanut painetta palvelujen järjestämiseen liittyviin rakenteellisiin muutoksiin. Henkilöstöä tullaan tarvitsemaan lisää, samoin tukipalvelusopimuksia. Valtion tuki muutokseen saattamisessa on välttämätöntä.

Toivottavaa olisi, että valtion tasolta olisi tulossa ohjeistuksia ja tukea poikkihallinnolliseen yhteistyöhön matalalla kynnyksellä sekä resursseja erityisten tilanteiden huomioimiselle, esimerkiksi maahanmuuttajaperheiden tukeminen.

Monilukutaitojen kehittäminen tulee alkaa jo varhaiskasvatuksessa. Valtion olisi hyvä järjestelmällisesti tukea varhaiskasvatusta asianmukaisten TVT-laitteiden ja digitaalisen osaamisen hankinnassa. Näin varmistamme kansalaisillemme ehjän ja kokonaisvaltainen digitaalisen oppimisen taidon kehittymispolun ”vauvasta vaariin”.

Havaintomme on, että selonteossa ei oteta kantaa yksityiseen varhaiskasvatukseen kohdistuvista muutospainesta. Miten tämä vaikuttaa palveluseteliin? Varhaiskasvatuksen maksuttomuus voi aiheuttaa yksityisissä palveluntuottajissa kysymyksen jatkaako yksityisen sektorin toimija palveluntuottajana. Näillä pohdinnoilla lienee merkitystä, jos halutaan ylläpitää monipuolista suomalaista pk. yrityskenttää. Samoin, yksityinen varhaiskasvatus näyttäytyy myös kunnan palveluntarjontasuunnittelussa ja erityisesti resurssisuunnittelussa.

Esi- ja perusopetus

Tulevaisuuden päätavoitteena tulee olla opetuksen laatuun satsaaminen ja tätä kautta oppimistuloksien erojen kaventaminen, esimerkiksi poikien menestyminen yhtä lailla kuin tyttöjen.

Kannatamme, että valtiovallan osalta säädellään perusopetukseen enimmäisryhmäkokoja. Pienemmissä opetusryhmissä voisimme toteuttaa sujuvammin pojille paremmin sopivaa toiminnallista ja monimuotoista oppimista. Nykymuotoisessa opettajajohtoisessa ja kirjasidonnaisessa tekemisessä tytöt menestyvät paremmin.

Kannatamme myös, että valtiovallan osalta säädellään ohjaajien määrä perusopetuskouluihin. Ammattitaitoisella ohjaajalla on merkittävä rooli oppimiseen liittyviä haasteita omaavien lasten opinpolulla selviytymisessä. Kokonaiskuvassa tarkasteltuna, riittävä oppimisen tuki mahdollisimman varhaisessa opinpolun vaiheessa vähentää myöhemmissä vaiheissa tarvittavan tuen määrää ja samoin tukeen tarvittavaa resurssia.

Koko valtakunnan kattavaa järjestelmällistä ja yhtenäistä digitaalisen tietovarannon järjestelmää tulisi riittävästi kehittää ja hyödyntää. Yhtenäisestä varannosta tulisi tietoturvallisesti löytyä kaikki kansalaisen elinikäisen opinpolun tapahtumat. Kouluttautumisen, uuden osaamisen hankkiminen tulisi olla mahdollista kaikissa elämänvaiheissa.

Oikeus oppia -kehittämisohjelmia tulee jatkaa ja kehittää nimenomaan maahanmuuttajataustaisten kansalaisten osalta. Riittävän kotimaisen kielen taito luo peruslähtökohdan onnistuneelle kotoutumiselle ja Suomen kansalaisena toimimiselle.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Digitaalisia oppimisympäristöjä ja pedagogiikkaa tehostetaan koko ajan. Ajasta ja paikasta riippumattomat opiskelumahdollisuudet ovat saavutettavuuden näkökulmasta välttämättömiä ratkaisuja pienemmille harvaan asutuille paikkakunnille. Toisaalta, nykyinen korona-aika etäopiskeluineen on myös näyttänyt sen, kuinka tarpeellisia lähikontaktit ovatkin monille. Teknologian tulee olla pedagoginen apuväline, ei itse tarkoitus. Lähiopetusta ja opiskelua tarvitaan edelleen. Erityisesti herkässä identiteetin rakentumisvaiheessa ja varhaisaikuisuuden kynnyksellä olevat nuoret kaipaavat vertaisiaan ja aikuisia omien toimintojen sekä arvomaailmansa peilipinnoiksi.

Ammatillisen toisen asteen yhteistyötä työelämän kanssa tulee entisestäänkin lisätä ja edelleen uudenlaisia yhteistyömuotoja tulisi löytää. Pohdimme, voisiko yhteistyö liittyä mm. selonteossa mainittuihin koulutustilojen ja laitteiden keventämiseen niin, että tilat / laitteet olisivatkin osittain työelämän kanssa yhteisiä? Tästä on aiemminkin valtakunnan tasolla käyty samansuuntaisia pohdintoja. Em. pohdinnan näkökulma liittyy myös oppisopimusjärjestelmän edelleen kehittämiseen.

Tämän päivän ja tulevaisuuden työelämässä työnkuvat ja sisällöt ovat monimuotoisia ja ne edellyttävät moneen eri tutkintoon sisältyvää osaamista. Pohtimisen arvoista onkin, onko

kouluttautuminen liikaa sidoksissa tutkintotavoitteellisuuteen? Ammatillisen koulutuksen tulisi olla aina aikaansa edellä. Riittävällä ja järjestelmällisellä ammatillisten opettajien täydennyskoulutusjärjestelmällä ja työelämäyhteistyöllä varmistetaan laadukas ja ajantasainen tulevaisuuden työelämän tarpeita vastaava ammatillinen koulutus.

Lukiokoulutuksen osalta kannattanee huomioida, että yleissivistävänä koulutuspolun osana koulutusta ei liikaa rakennettaisi yritysmaailman tai työelämän tarpeisiin. Liiallinen yhteistyö esim. paikallisten yritysten kanssa voisi johtaa lukioiden eriytymiseen ja koulutuksen suuntaamiseen vain tietyille aloille. Lukiokoulutuksen tulee säilyä riittävän yleissivistävänä, jotta se kykenee antamaan laajat jatko-opintovalmiudet mille tahansa ammattialalle.

Selviönä pidämme, että koulutuksenjärjestäjiä tulee jatkossa olemaan vähemmän. Tämä on resurssien järkevää käyttöä. Tästä huolimatta valtiovallan tulee kuitenkin turvata laaja alueellinen toisen asteen verkosto. Erilaisilla yhteistyömalleilla on mahdollistettava, että myös pienemmissä paikoissa ja kohtuullisien etäisyyksin päässä olisi lukio saavutettavissa muutenkin kuin etäyhteyksin.

Toisen asteen koulutuksellinen yhteistyö isompien järjestäjätahojen kanssa tai järjestäjätahojen yhdistyminen on järkevää ja taloudellista toimintaa. Näkemysme mukaan lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyön tekemisen mallit parantavat nuorten jatko-opiskeluvalmiuksia ja menestymistä toisen asteen koulutuksen jälkeen korkea-asteen opinnoissa. Yhteistyön malleja tulee tiiviisti ja määrätietoisesti kehittää.

Selonteon tavoitteiden mukaisesti jokaisen nuoren ei tarvitse lähteä korkeakouluopintoihin. Näin ollen, yleissivistävien lukuaineiden pedagogiikkaa tulisi kehittää painokkaammin niin, että ammatillisen tukinnon suorittaminen ei voisi jäädä kesken yleissivistävien opintojen haasteellisuuden takia.

Suomen on pärjättävä kansainvälisillä markkinoilla, joten kansainvälisen monipuolisen toiminnan vahvistaminen toisen asteen opinnoissa on ensiarvoisen tärkeää. Korostamme tässä yhteydessä myös aitojen kansainvälisten opiskelijakohtaamisten tärkeyttä ja yhteistyöhön kohdennettavien resurssien riittävyttä.

Nuorilla, joilla on toisella asteella opiskellessaan opiskelutaidoissa ja perusvalmiuksissa puutteita tai elämänhallinnallisia haasteita, liiallinen itseohjautuvuuden vaatimus ja opintojen rakentumisen pirstaleisuus on suuri ongelma. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen suhteellinen vähentyminen näkyy erityisesti pienempien toimintayksiköiden resurssiahdinkona. Erityisiin opetuksellisiin ja ohjauksellisiin tukitoimiin on pienillä toimijoilla vähemmän varoja. Olisiko pienillä paikkakunnilla mahdollista tällä hetkellä tehdä enemmän yhteistyötä? Verkostoissa toimiminen on kannatettavaa, mutta jollakin muodolla myös rahoituksen pitäisi se mahdollistaa. Nykyisessä toimintamallissa rahoitus tulee vain yhdelle verkoston toimijalle.

Painotamme myös, että opiskeluhuollon palvelut tulee toisella asteella turvata ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kielitaidon parantamismahdollisuudet turvata.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Korkea-asteen koulutuksen sekä varsinaisten korkeakoulupaikkakuntien ja pidempien välimatkojen päässä sijaitsevien pienempien kuntien välistä koulutuksellista yhteistyötä tulee kehittää ja syventää. Voitaisiin kehitellä yhteistyömalleja, joiden avulla opiskelija voisi tehdä opintoja etänä omalta kotipaikkakunnalta käsin. Tämä olisi näkemyksemme mukaan kannattavaa myös alueellisesti sekä kestäväen kehityksen kannalta. Orientoivien korkeakouluopintojen suorittaminen toisen asteen koulutuksen ohessa tai sen jälkeen voisi edesauttaa korkea-asteen tutkinnon suorittamisajan järkevää rakentumista ja sen myötä opiskeluaikojen lyhentymistä. Jos opintoja voitaisiin tehdä enemmän kotipaikkakunnalta käsin, näkemyksemme mukaan tästä voisi myös hyötyä paikkakunnan yritys-elämä harjoittelujen ja opinnäytetöiden välityksellä.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Korkea-asteen koulutusta, tutkimusta ja tiedettä on mahdollista harjoittaa myös muuallakin, kuin korkeakoulujen fyysisissä oppimisympäristöissä. Digitaaliset tiedonsiirtoratkaisut ja joustavat yhteydenpitomahdollisuudet mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattoman kouluttautumisen, mutta myös tutkimuksellisen ja tieteellisen työskentelyn. Pohdimme, avaisiko visuaalisesti inspiroiva, rauhallinen ja puhdas luonto vieläkin tuloksetkaammat tieteen tekemisen alustat sekä mahdollisuudet ja samalla pienten paikkakuntien vetovoimaisuus lisääntyisi?

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Selonteossa mainitaan, että tavoitteena on luoda Suomeen tulevaisuuden tarpeisiin vastaava jatkuvan oppimisen järjestelmä. Aiemmin tässä lausunnossa olemme esittäneet koko valtakunnan kattavan järjestelmällisen ja yhtenäisen digitaalisen tietovarannon järjestelmän riittävää kehittämistä ja hyödyntämistä. Yhtenäisestä varannosta tulisi tietoturvallisesti löytyä kaikki kansalaisen elinikäisen opinpolun tapahtumat. Tietojärjestelmän sujuva toimiminen on pohjarakenne / alusta, jolla saavutamme jatkuvan oppimisen järjestelmän niin, että kouluttautuminen, uuden osaamisen hankkiminen on mahdollista kansalaiselle hänen kaikissa elämänvaiheissaan ja ammateissa toimessaan.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Tavoitetila on, että suomalainen peruskoululainen saa maailman parasta koulutusta lähipalveluna. Tavoitteena on turvata yhdenvertaiset oppimisedellytykset oppilaille. Syrjäseutujen kouluissa on jo nyt ongelmana saada päteviä opettajia erityisesti kielissä, matematiikassa ja erityisopetuksessa. On huomioitava entistä painokkaammin, miten lainsäädännöllä saadaan edellä kuvattu rekrytointihaaste ratkaistua, vai vaatiiko se myös muunlaisia alueellisia toimenpiteitä?

Lainsäädännöllä turvataan lapsen ja nuoren kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille riittävä, oikea-aikainen tuki ja matalan kynnyksen palvelut joka puolella Suomea. Ymmärtäisimme, että tämä tarkoittaa lisää resurssia oppilashuoltoon. Poikkihallinnollinen ammattiverkosto toimii jo nyt kohtuullisen hyvin. Uutta sitouttavan koulu-yhteistyön mallia luodaan kouluille. Tähän malliin

tarvitaan selkeä ja konkreettinen toimintasuunnitelma. Merkittävää on, että malli tuo lisää resurssia opiskelijoiden aikaiseen tukeen. Selonteon mukaan lisäresursseja kohdennetaan lukutaitoa edistäviin toimiin. Resurssin tulisi näkyä konkreettisesti näkymään koulun arjessa, esimerkiksi henkilöstön määrässä. Selonteon mukaan huolehditaan myös siitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on käytettävissä asianmukaiset laitteet ja tukipalvelut digitaalisen oppimisen mahdollistamiseksi. Oleellista on, että laitteista ja palveluista aiheutuneisiin kustannuksiin paneudutaan ja tämä osataan huomioida rahoitussuunnittelussa.

Varhaiskasvatuksessa henkilöstön koulutuspolut ja taustat eri tehtävissä ovat hyvin monimuotoiset tai vähäiset. Joukossa on perustutkinnon, opistoasteen tutkinnon tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita sekä korkea-asteen tutkinnon suorittaneita. Vuoteen 2030 mennessä varhaiskasvatuksen kentällä on saavutettava koulutuksessa ja henkilörakenteessa lainmukainen taso. Pienillä paikkakunnilla korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden saatavuus on nykyisellään heikkoa. Ammatillista pätevyyskoulutusta ja peruskoulutusta tulisi olla tarjolla kaikkialla maassa tasapuolisesti em. lainmukaisen tavoitteen saavuttamisen mahdollistamiseksi. Lisäksi koulutukseen tulisi olla mahdollista tasapuolisesti valita opiskelijoita eri puolilta maata. Koulutusten järjestäjän tulisi hankkia / mahdollistaa harjoittelupaikkoja ympäri maata ja mahdollisuuksien mukaan ohjata opiskelijoita harjoitteluun kauemmaksi kasvukeskuksista.

Täydennyskoulutuksen tulisi olla monimuotoista ja mahdollista myös työn ohella. Koska päteviä sijaisia on haasteellista saada, lain pykälien mukaan peruspalvelun järjestäminen kunnissa on haastavaa.

Lisäksi laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen vaatii nykyistä enemmän ammatillista täydennyskoulutusta, jotta yhteinen ymmärrys ja tasa-arvoinen sekä yhdenvertainen palvelu mahdollistuisi kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. Näin siksi, että perusosaamisen taso koulutustaustan mukaan vaihtelee suuresti. Tämä näkyy mm. TVT-taidoissa sekä digitaalisuuden ymmärtämisessä ja käyttämisessä.

Varhaiskasvatus toteutuu KVTES:n mukaisesti koulutusten osalta ja se eroaa suuresti perusopetuksen OVTES:n VESO-koulutus"velvoitteista". Täydennyskoulutustautumispolku tulisi tehdä yhdenvertaiseksi perusopetuksen kanssa kaikissa varhaiskasvatuksen tehtävissä, joissa henkilöstö lasketaan ns. kasvatusvastuulliseksi.

Kokonaisuudessa näemme, että kasvatusalaa pitää saada houkuttelevammaksi työvoiman saannin ja riittävyyden näkökulmasta. Valtakunnan tasolla tulee pohtia ja kohdentaa toimenpiteitä, miten ja minkälaisilla resursseilla alan vetovoimaisuutta lisätään.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Opetussuunnitelmiin sidottu lasten ja nuorten taide- ja kulttuurikasvatus (esteettinen hahmotus ja luova ilmaisu) on paitsi yleissivistävää, myös hyvinvointia lisäävää opetuksellista toimintaa, jonka

määrää tulee enemmän lisätä kuin vähentää nykyisestä. Kulttuuri eri muodoissaan auttaa hahmottamaan ympäristöä erityisesti tilanteessa, missä maailma muuttuu ja digitalisoituu vauhdilla.

Taideaineiden määrää opetussuunnitelmissa ei tule vähentää olettaen, että ne korvataan koulupäiviin limitettävällä harrastetoiminnalla. Taideaineiden opiskelu on eri asia kuin niiden harrastaminen.

Koulujen ja kulttuuritoimien kulttuurikasvatussuunnitelmat on syytä juurruttaa pysyväksi osaksi kaikkien kuntien lasten ja nuorten kulttuurikasvatusta. Kulttuurikasvatussuunnitelmat olisi syytä rahoittaa osana opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmia. Suunnitelmien toteuttamisessa on syytä huomioida alueelliset maantieteelliset erot ja etäisyydet sekä ottaa ne huomioon rahoituspohjaa rakennettaessa. Valtakunnallisten taidelaitosten / taidelaitoksen tarjonta on oltava tietyin ehdoin kaikkien suomalaisten lasten ja nuorten saavutettavissa edes kerran oppivelvollisuuden aikana.

Taiteen perusopetuksen tasapuolisen järjestäminen eri puolilta maata ja riittävän monipuolisesti haastaa nykyisen rahoituksen ja lainsäädännön. Pidämme tärkeänä, että mahdollisuudet monipuoliseen taiteen perusopetukseen säilyvät myös suurten kaupunkikeskusten ulkopuolisilla periferia-alueilla. Saavutettavuuden turvaamiseen liittyvää huolto aiheuttavat muun muassa ikäluokkien pieneneminen, kuntien väkimäärän väheneminen sekä kilpailevat aktiviteetit taiteen perusopetuksen kanssa.

Huomautamme myös, että yleiset kirjastot tukevat koulutusta, monilukutaitoa ja elinikäistä oppimista tarjoamalla maksuttomasti ammattitaitoisesti valittua, monipuolista, ajantasaista ja luotettavaa aineistoa ja verkkosisältöjä. Maksuttomuus edistää yhdenvertaisuutta. Kunnissa pitää pystyä huolehtimaan, että kirjastoihin palkataan ammattitaitoista henkilökuntaa.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Eri kieli ja kulttuuritaustasta tuleville lapsille tulee Suomessa kyetä tarjoamaan yhdenvertaisesti ehjä ja kokonaisvaltainen opinpolku varhaiskasvatuksesta alkaen aikuisikään saakka. Tämän takia rahoitusmallin turvaaminen kotouttamiseen tulisi olla selkeä. Nykyinen, jälkeensä tuleva rahoitusmalli, on kunnalle haastava. Valmistava opetus tulisi kirjata valtiolla myös varhaiskasvatuksen lainsäädäntöön.

S2-kielen opetuksen järjestäminen kaikilla koulutusasteilla on varhaiskasvatuksen näkökulmasta kannattavaa. Yhteistyö esiopetuksen ja perusopetuksen kanssa on tässä asiassa merkityksellistä.

Oikeus oppia -kehittämisohjelmia tulee jatkaa ja kehittää nimenomaan maahanmuuttajataustaisten kansalaisten osalta. Riittävän kotimaisen kielen taito luo peruslähtökohdan onnistuneelle kotoutumiselle ja Suomen kansalaisena toimimiselle.

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

Suomalainen koulutus- ja tutkimusjärjestelmä on nykyisellään erittäin toimiva. Tältä pohjalta on hyvä mahdollisuus kehittää ja kehittyä. Oleellista on oivaltaa, että kehittäminen ja kehittyminen vaatii erityisesti tälle työlle varattua aikaa, joka mahdollistaa luovan ajattelun myötä syntyvät uudet ideat.

Koski-Heikkinen Anne
Kuusamon kaupunki - Kuusamon kaupungin kasvatus- ja sivistystoimiala